

«Γιατί δεν μίλησες νωρίτερα;»

ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΥ «ΜΥΣΤΙΚΟΥ»
ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ
ΕΠΙΖΩΣΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παρασκευή Δερμάτη, ψυχολόγος MSc
Υποψ. Διδάκτωρ Εγκληματολογικής Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Κρήτης

7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχιατροδικαστικής, ΑΘΗΝΑ 2025

Εισαγωγή

- Η παιδική σεξουαλική κακοποίηση (ΠΣΚ) παραμένει συχνά ένα έγκλημα «**σιωπηλό**».
- Τα περισσότερα παιδιά- θύματα δεν αποκαλύπτουν τη σεξουαλική τους παραβίαση κατά την ανηλικότητα (McElvaney, 2013. Olafson & Lederman, 2006). Ακόμα και αν αυτό συμβεί, λαμβάνει συνήθως χώρα με μεγάλη καθυστέρηση (London et al., 2008. McElvaney, 2013. Olafson & Lederman, 2006).
- Το δίλημμα της αποκάλυψης ανακύπτει πολλές φορές στη διάρκεια της ζωής του υποκειμένου (Tener και Murphy, 2014).
- Ενδεικτικό παράδειγμα της χρόνιας αποσιώπησης της ΠΣΚ είναι οι περιπτώσεις ενηλίκων- επιζώντων ΠΣΚ που αποκαλύπτουν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους σε ερευνητική διαδικασία (London et al., 2005. Smith et al., 2000. Winters et al., 2020).
- Η αποκάλυψη της ΠΣΚ αναγνωρίζεται πλέον ως μία **δυσχερής, δυναμική, σύνθετη, συχνά επαναλαμβανόμενη και διαδραστική διαδικασία** (Alaggia et al., 2019).

Η παρούσα έρευνα

- Η παρούσα, σε εξέλιξη, έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής η οποία πραγματοποιείται στην Ελλάδα.
- **Σκοπός της έρευνας:**
 - ✓ Η εις βάθος διερεύνηση και κατανόηση της *βιωμένης εμπειρίας* της μακροχρόνιας αποσιώπησης της ΠΣΚ και της αποκάλυψής της στην ενήλικη ζωή.
- **Κύριο ερευνητικό ερώτημα:**
 - ✓ *Πώς οι επιζώντες ΠΣΚ βιώνουν και νοσηματοδοτούν τη χρόνια αποσιώπηση της ΠΣΚ και την αποκάλυψη στην ενήλικη ζωή;*
- Κατά την βιβλιογραφική επισκόπηση δεν εντοπίστηκε καμία ανάλογη έρευνα στην Ελλάδα. Σε διεθνές επίπεδο, εντοπίζονται έρευνες που καταπιάνονται με τη διερεύνηση των διαδικασιών αποσιώπησης και αποκάλυψης της ΠΣΚ, χωρίς ωστόσο να εστιάζουν στο εν λόγω ερευνητικό ερώτημα.

Μεθοδολογία

- **Ερμηνευτική Φαινομενολογική Ανάλυση (ΕΦΑ):**

«διπλή ερμηνευτική» διαδικασία (Smith et al., 2009)

- Ημιδομημένες συνεντεύξεις

- Δείγμα: 8 γυναίκες- επιζώσες ΠΣΚ που δεν αποκάλυψαν το «μυστικό» της σεξουαλικής παραβίασης κατά την ανηλικότητα

➤ Κανένας άντρας δε δήλωσε συμμετοχή στην έρευνα

- Σκόπιμη δειγματοληψία και μικρό μέγεθος δείγματος:

- ✓ Ομοιογένεια δείγματος

- ✓ Ιδιογραφική ανάλυση

- ✓ στην ΕΦΑ «...θυσιάζεται το εύρος, προς όφελος του βάθους» (Smith & Osborn, 2008).

Προκαταρκτικά αποτελέσματα

■ Η χρόνια αποσιώπηση της ΠΣΚ:

- ✓ συνοδεύεται από αισθήματα αβοηθησίας, φόβου, ενοχής και ντροπής
- ✓ αποτελεί έναν τρόπο διαχείρισης της τραυματικής εμπειρίας και της προδοσίας από τους σημαντικούς άλλους
- ✓ νοηματοδοτείται ως μία προσπάθεια απώθησης της κακοποιητικής εμπειρίας, ρύθμισης του συναισθηματικού της αντικτύπου και διατήρησης του αυτο-ελέγχου.

■ Η αποκάλυψη στην ενήλικη ζωή:

- ✓ αναδεικνύεται ως μία δυσχερής, δυναμική, διαδραστική και συχνά επαναλαμβανόμενη **διαλογική διαδικασία** -επιβεβαιώνοντας παλαιότερα ευρήματα (Alaggia et al., 2019. Reitsema & Grietens, 2015)-.
- ✓ φαίνεται να συμβάλλει στην ανασυγκρότηση της προσωπικής ιστορίας, στη συνειδητοποίηση της θυματοποίησης του εαυτού και την απενοχοποίηση.

-
- Σε περιπτώσεις πολλαπλών και σε βάθος αποκαλύψεων στην ενήλικη ζωή, όπου οι αποδέκτες μπορούν να «κρατήσουν» («holding») το βάρος της αποκάλυψης, οι επιζώσες φαίνεται να μπορούν ευκολότερα να κατασκευάσουν μια αναθεωρημένη, συνεκτική ιστορία ζωής που ενσωματώνει την ΠΣΚ ως μέρος της.
 - Στις περιπτώσεις που οι επιζώσες διατηρούν «κρυφές» σημαντικές πτυχές της κακοποίησης (μερική αποκάλυψη της ΠΣΚ), ο ψυχολογικός και σωματικός της αντίκτυπος παραμένει ισχυρός και βαθιά επώδυνος.

«Γιατί δεν
μίλησες
νωρίτερα;»

Τα εμπόδια αποκάλυψης της ΠΣΚ στην **παιδική ηλικία** (ενδεικτικά):

■ **το αίσθημα της ευθύνης, η ενοχή και η ντροπή**

«..κολακεία- ενοχή. Γι' αυτό δεν μίλησα (...) κολακευόμεουν που είχα ενδιαφέρον από ένα τόσο μεγάλο ξάδελφο. Επίσης από πολύ μικρή ήμουν τσαπερδόνα. (...) Μπήκε στο μυαλό ότι το προκάλεσα εγώ. Γιατί σε μένα; Γιατί η αδελφή μου δεν είχε τσαχπινιά. Άρα δεν προκάλεσε. Το προκάλεσα εγώ.» (Λ., επιζώσα ΠΣΚ)

«Η ντροπή και η δειλία με έκανε να αποσιωπώ. Είχα πιστέψει ότι φταίω. (...) Τότε πίστευα ότι φταίω για όλο αυτό. Φταίω που το αποδέχομαι, φταίω που συμμετέχω, φταίω που δεν μιλάω.» (Ι., επιζώσα ΠΣΚ)

■ **ο φόβος των συνεπειών για την οικογένεια**

«Τότε σκέφτηκα ότι αν μιλήσω θα γίνει χαμός. (...) φοβόμουν ότι θα διαλυθεί η οικογένειά μου.» (Λ., επιζώσα ΠΣΚ)

Τα εμπόδια αποκάλυψης της ΠΣΚ στην **παιδική ηλικία** (ενδεικτικά):

- ο φόβος του παιδιού ότι δεν θα γίνει πιστευτό ή/ και θα κατηγορηθεί ότι προκάλεσε τον θύτη

«Νομίζω ότι η μαμά μου θα μου έλεγε ότι έφταιγα εγώ, αν της το έλεγα. Είναι ένας άνθρωπος που δεν την άκουσα ποτέ να λέει «συγγνώμη» και «σ' αγαπώ». Ποτέ. Χάδι από τη μάνα μου δεν έχω δεχτεί.» (Ζ., επιζώσα ΠΚΣ)

- η άρνηση, η σιωπή ή/και η συνενοχή της οικογένειας

«Ήμουν σε ένα περιβάλλον που όλοι κάτι ξέρανε. (...) Φταίει η μαμά μου. Έπρεπε να μας είχε προστατεύσει. Δεν μπορεί να ήξερε, να το υποψιαζόταν και να μην έκανε τίποτα.» (Ε., επιζώσα ΠΣΚ)

«Ξέρω ότι ο περίγυρος είχε μιλήσει στους γονείς μου αλλά εκείνοι δεν το πιστεύανε. (...) Όταν έφευγε η γυναίκα του διακοπές, εκείνος (γυμναστής- θύτης) με έπαιρνε σπίτι του όλες τις μέρες. Και οι γονείς μου δεν έλεγαν τίποτα!» (Ι., επιζώσα ΠΣΚ)

*«Γιατί δεν
μίλησες
νωρίτερα;»*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Alaggia, R., Collin-Vézina, D., & Lateef, R. (2019). Facilitators and Barriers to Child Sexual Abuse (CSA) Disclosures: A Research Update (2000-2016). *Trauma, Violence & Abuse*, 20(2), 260–283.

<https://doi.org/10.1177/1524838017697312>

London, K., Bruck, M., Wright, D. B., & Ceci, S. J. (2008). Review of the contemporary literature on how children report sexual abuse to others: Findings, methodological issues, and implications for forensic interviewers. *Memory*, 16(1), 29–47. <https://doi.org/10.1080/09658210701725732>

McElvaney, R. (2013). Disclosure of child sexual abuse: Delays, non-disclosure and partial disclosure. What the research tells us and implications for practice. *Child Abuse Review*, 24(3), 159–169.

<https://doi.org/10.1002/car.2280>

Olafson, E., & Lederman, J. C. S. (2006). The state of the debate about children's disclosure patterns in child sexual abuse cases. *Juvenile and Family Court Journal*, 57(1), 27–40. <https://doi.org/10.1111/j.1755-6988.2006.tb00112.x>

Reitsema, A. M., & Grietens, H. (2015). Is anybody listening? The Literature on the dialogical process of child sexual abuse disclosure reviewed. *Trauma Violence & Abuse*, 17(3), 330–340.

<https://doi.org/10.1177/1524838015584368>

Smith, D. W., Letourneau, E. J., Saunders, B. E., Kilpatrick, D. G., Resnick, H. S., & Best, C. L. (2000). Delay in disclosure of childhood rape: results from a national survey. *Child Abuse & Neglect*, 24(2), 273–287.

[https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(99\)00130-1](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(99)00130-1)

Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research*. London: Sage Publications.

Smith, J.A., & Osborn, M. (2008) Interpretative phenomenological analysis. In J. A. Smith (Ed.) *Qualitative Psychology: A practical guide to research methods* (pp. 53-80). London: Sage

Tener, D., & Murphy, S. B. (2014). Adult disclosure of child sexual abuse: A Literature review. *Trauma Violence & Abuse*, 16(4), 391–400. <https://doi.org/10.1177/1524838014537906>

Winters, G. M., Colombino, N., Schaaf, S., Laake, A. L. W., Jeglic, E. L., & Calkins, C. (2020). Why do child sexual abuse victims not tell anyone about their abuse? An exploration of factors that prevent and promote disclosure. *Behavioral Sciences & the Law*, 38(6), 586–611. <https://doi.org/10.1002/bsl.2492>

Στοιχεία επικ.:
Παρασκευή Δερμάτη
evadermati@gmail.com

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY OF CRETE